Потпрограма за докторски студии по Правна реторика и аргументација

Опис на компетенциите за потпрограмата за докторски студии по Правна реторика и аргументација

Студиската програма се фокусира на изразувањето на мислите и мотивациите и моќта на убедувањето во функција на донесувањето на одлуки во правото и во другите сфери на јавниот живот. Програмата ја опфаќа и употребата на говорот како средство за изразување и комуникација, но и за истражување, влијаеење, и обликување на ставовите. Студиската програма од трет циклус правни студии од подрачјето „Правна реторика и аргументација" има значајна, теоретска и практична димензија. Таа на студентот му овозможува: Сеопфатно проучување на историјата, теоријата и сегашната состојба во полето на правната реторика и аргументација; Способност за примена на реторичката теорија и вештини во пошироката општествена и професионална средина; Способност за истражување во повеќе аспекти на реториката.

Прв семестар	**Кредити (ЕКТС)**
1. Научноистражувачка етика (Предмет за стекнување генерички знаења)	4 кредити
2. Методологија на правните истражувања (Предмет за стекнување генерички знаења)	4 кредити
3. Форензичка реторика (задолжителен предмет од насоката)	6кредити
4. Изборен предмет однасоката	6 кредити
5. Изборен предмет од насоката	6 кредити
6. Изборен предмет од насоката(6 кредити=4кредити во Прв семестар+2кредити во втор семестар	4 кредити
Вкупно:	**30 кредити**

	Кредити (ЕКТС)
Втор семестар	
1 Предмет за стекнување генерички знаења од Универзитетската листа на слободни изборни предмети [1]	4 кредити
(Предмет за стекнување генерички знаења)	2 кредити
2. Изборен предмет од насоката	
(Преостанати 2 кредити од изборниот предмет под реден број 6 во првиот семестар)	6 кредити
3. Изборен предмет од насоката	2 кредити
Докторски семинар со презентација	14 кредити
Истражување (за подготовка на тема за докторска дисертација)	2 кредити
Годишна конференција со презентација на извештај	**30 кредити**
Вкупно:	

	Кредити (ЕКТС)
Изборни предмети од насоката	6 кредити
1. Теорија на реториката	6 кредити
2. Психологија на правото	6 кредити
3. Правна аргументација	6 кредити
4. Реторика и правна аргументација	6 кредити
5. Споредбена правна традиција	

[1] Универзитетската листа на предмети ја потврдува Стручниот совет за докторски студии и истата е достапна на веб страната на Школата за докторски студии.

Трет семестар	Кредити (ЕКТС)
1. истражување (подготвување и поднесување на пријавата за темата за докторската дисертација)	28 кредити
2. докторски семинар со поднесување семинарски труд за рецензија	2 кредити
Вкупно:	**30 кредити**

Четврти семестар	Кредити (ЕКТС)
1. работилница од истражувачка практика	3 кредити
2. истражување	25 кредити
3. годишна конференција (презентација на рецензираниот труд од трет семестар)	2 кредити
Вкупно:	**30 кредити**

Петти семестар	Кредити (ЕКТС)
1. истражување	28 кредити
2. докторски семинар со поднесување семинарски труд за рецензија	2 кредити
Вкупно:	**30 кредити**

Шести семестар	Кредити (ЕКТС)
1. работилница од истражувачка практика	3 кредити
2. истражување	25 кредити

Прилог 3.	**Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии**	
1.	Наслов на наставниот предмет	**Форензичка реторика**
2.	Код	**/**
3.	Студиска програма	**Правни студии**
4.	Организатор на студиска програма (единица, односно институт, катедра, одел)	**Правен факултет „Јустинијан Први",** **Институт за правно историски науки (Правна реторика и аргументација)**
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	**Трет циклус**
6.	Академска година / семестар	**Прв семестар (задолжителен)**
7	Број на ЕКТС кредити	**6**
8	Наставник	**Проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска** **Проф. д-р Владо Бучковски** **Проф.д-р Гоце Наумовски** **Доц.д-р Есин Кранли Бајрам**
9	Предуслови за запишување на предметот	**/**
10	Цели на предметната програма (компетенции)	Во форензичката (судска) реторика, говорникот се обраќа кон судот во рамките на определена судска постапка чија цел е решавањето на определени правни прашања. Целта на форензичката реторика е достигнувањетро на правдата, што кореспондира и со целта на судските постапки. Покрај тоа, судските (форензичките) говори имаат извонредно голема улога во изучувањето на говорништвото.Етимолошки, терминот „форензичка", доаѓа од латинскиот збор „forensis" и има значење на „она што му припаѓа на судот (forum)". Оттука, во поширока смисла форензичката односно судската реторика ги опфаќа сите категории на судско говорништво.

11	Содржина на предметната програма	***I недела: Поим, поделба и значење на реториката*** **2-ра недела: Историја на беседништвото (преглед)** **3-та недела: Говорник и аудиториум** **4-та недела: Вербална и невербална комуникација** **5-та недела: Говор(Беседа)** **6-та недела: Судско говорништво(форензично беседништво)** **7-ма недела : Политичко говорништво (делиберативно беседништво)** **8-ма недела: Пригодно говорништво (епидеиктичко беседништво)** **9-та недела: Дебата** **10-та недела: Предизвиците на новите мас-медиуми**
12	Методи на учење	Во рамките на предметот *Реторика и правна аргументација* се користат различни комбинации на техники на работа, меѓу кои се вклучени: - воведни излагања на предавачот (опшшти насоки за конкретната тема - интерактивни дискусии со активно партиципирање на студентите; - истражувачки проекти (индивидуални или групни) кои вклучуваат поподробно разработување на одредени тематски целини, во и/или вон материјата - изработка и одбрана на есеи т.е. семинарски трудови; - делење на потребни материјали за вежби (вклучително: презентации, теми за есеи; теми за семинарски работи; распоред за предавања и вежби; список на литература со потребните библиографски податоци; хрестоматија на корисни информации; листа на светски универзитети кои имаат компатибилни курикулуми и сл.)
13	Вкупен расположив фонд на	15 недели

	време			
14	Распределба на расположивото време	12 недели настава + 3 недели консултации со студенти		
15	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	
		16.2	Самостојни задачи	
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	100 бодови (30 бодови преку колоквиуми и 70 бодови преку завршен испит)	
	17.2.	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)		
	17.3.	Активност и учество	Бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оцена)	под 60 бодови	5(пет) (F)	
		60-67 бодови	6(шест) (E)	
		68-75 бодови	7(седум) (D)	
		76-83 бодови	8(осум) (C)	
		84-91 бодови	9(девет) (B)	
		92-100 бодови	10(десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и вежби и положени колоквиуми		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација од страна на студентите		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

		. * М. Поленак-Аќимовска: *„Судската реторика и правната аргументација - важна карика во едукацијата на правниците";* Colloque Norme, valeur et rationalite, Филозофски факултет при УКИМ, Скопје, 2008. + Chauvin, *"For It Must Seem their Guilt": Diluting Reasonable Doubt by Rejecting the Reasonable Hypothesis of Innocence Standard*, 53 Loy. L. Rev. 217 (2007). + Goshray, *Untangling the CSI effect in Criminal Jurisprudence: Circumstantial Evidence, Reasonable Doubt, and Jury Manipulation*, 41 New Eng. L. Rev. 533 (2007). + Alford, *Appellate Review of Racist Summations: Redeeming the Promise of Searching Analysis*, 11 Michigan Journal of Race and Law 325 (2006). + Newman, *Quantifying the Standard of Proof Beyond a Reasonable Doubt: A Comment on Three Comments*, 5 Law, Probability and Risk 267 (2006). +Weinstein & Dewsbury, *Comment on the Meaning of Proof Beyond a Reasonable Doubt*, 5 Law, Probability and Risk 167 (2006). + Schwan, *Right Up to the Line: The Ethics of Advancing Nullification Arguments to the Jury*, 29 J. Leg. Prof. 293 (2005). + Ethics, *Should Prosecutors Use Inconsistent Arguments?*, 19 Criminal Justice 47 (2005). + Ramadan, *The Challenge of Explaining "Reasonable Doubt,"* 40 Criminal Law Bulletin 3 (2004). (и од преводите на книгите од Владата)
	22.2.	Дополнителна литература + Tanford, *The Limits of Cl.Closing Argument*, 1 Indiana Civil Lit. Rev. 111 (2004). + Townsend, *Improper Jury Argument and Professionalism*, 67 Tex. B. J. 448 (2004). + Cantrell, *Prosecutorial Misconduct: Recognizing Errors in Closing Argument*, 26 Am. J. Trial Advoc. 535 (2003).

+ Laudan, *Is Reasonable Doubt Reasonable?*, 9 Legal Theory 295 (2003).

+ Minhas, *Proof Beyond a Reasonable Doubt: Shifting Sands of a Bedrock*, 23.N.Ill. Univ. L. Rev. 109 (2003).

+ Saltzburg, *Closing Argument Vouching: Crossing the Line*, 18 Criminal Justice 42 (2003).

+ Sand & Rose, *Proof Beyond All Possible Doubt: Is There a Need for a Higher Burden of Proof When the Sentence May Be Death?,* 78 Chi.-Kent L. Rev. 1359 (2003).

+ Sheppard, *The Metamorphoses of Reason: How Changes in the Burden of Proof Have Weakened the Presumption of Innocence*, 78 Notre Dame L. Rev. 1165 (2003).

+ Spiecker & Worthington, *The Influence of Opening Statement/Closing Argument Organizational Strategy on Juror Verdict and Damage Awards*, 27 Law and Human Behavior 437 (2003).

+ Watts & Gowan, *Closing Arguments from a Plaintiff's Perspective*, 26 Am. J. Trial Advoc. 505 (2003).

+ Young, *Summing-Up to Juries in Criminal Cases - What Jury Research Says About Current Rules and Practice,* The Criminal Law Review, page 665 (October 2003).

+ Agnes, *An Ounce of Prevention is Worth a Pound of Cure: A Collaborative Approach to Eliminate Improper Closing Arguments*, 87 Mass. L Rev. 33 (2002).

Прилог 3.	**Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии**	
1.	Наслов на наставниот предмет	**Теорија на реториката**

2.	Код	/
3.	Студиска програма	**Правни студии**
4.	Организатор на студиска програма (единица, односно институт, катедра, одел)	**Правен факултет „Јустинијан Први“,** **Институт за правно историски науки (Правна реторика и аргументација)**
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	**Трет циклус**
6.	Академска година / семестар	**прв семестар(изборен)**
7	Број на ЕКТС кредити	**6**
8	Наставник	**Проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска** **Проф. д-р Владо Бучковски** **Проф.д-р Гоце Наумовски** **Доц.д-р Есин Кранли Бајрам**
9	Предуслови за запишување на предметот	/
10	Цели на предметната програма (компетенции)	Овој предмет во својата структуираност опфаќа повеќе тематски целини, тргнувајќи од поимот, видовите и значењето на реториката како вештина на доброто говорење; понатаму историски преглед на развитокот на беседништвото (античко - Стар Исток, Елада и Рим, средновековно - христијанско и нововековно - револуционерно). Во рамките на општата реторика се изучуваат основните категории: говорник (моќ на владеење со себе); аудиториум; говор - структура и организација (dispositio, elocutio и actio), обвинителна и одбранбена тактика на презентирање, потоа, начини на побивање и вкрстено испрашување; стил на говорникот (артикулација, дикција, модулација); вербална и невербална комуникација. Во рамките на посебната реторика се изучуваат видовите говорништво (политичко/делиберативно, судско/форензично и пригодно/ епидеиктично); видови дебата како аргументирана расправа со спротивни мислења (карл порер, полиси, парламентарна, јавна); познати говорници и нивни говори, како и одредени современи прашања во однос на медиумите. Во рамките на овој предмет студентите вежбаат говорење (одбрани познати историски говори, сопствени подготвени говори - на слободна или зададена тема или, пак, т.н. импровизирани говори - без подготовка). Предметот нуди содржини кои ги допираат темите од суштествена важност за секој добар правник.

11	Содржина на предметната програма	***I недела: Поим, поделба и значење на реториката*** **2-ра недела: Историја на беседништвото (преглед)** **3-та недела: Говорник и аудиториум** **4-та недела: Вербална и невербална комуникација** **5-та недела: Говор(Беседа)** **6-та недела: Судско говорништво(форензично беседништво)** **7-ма недела : Политичко говорништво (делиберативно беседништво)** **8-ма недела: Пригодно говорништво (епидеиктичко беседништво)** **9-та недела: Дебата** **10-та недела: Предизвиците на новите мас-медиуми**
12	Методи на учење	Во рамките на предметот *Теорија на реториката* се користат различни комбинации на техники на работа, меѓу кои се вклучени: - воведни излагања на предавачот (опшшти насоки за конкретната тема - интерактивни дискусии со активно партиципирање на студентите; - истражувачки проекти (индивидуални или групни) кои вклучуваат поподробно разработување на одредени тематски целини, во или вон материјата - изработка и одбрана на есеи т.е. семинарски трудови; - делење на потребни материјали за вежби (вклучително: презентации, теми за есеи; теми за семинарски работи; распоред за предавања и вежби; список на литература со потребните библиографски податоци; хрестоматија на корисни информации; листа на светски универзитети кои имаат компатибилни курикулуми и сл.)
13	Вкупен расположив фонд на	15 недели

	време			
14	Распределба на расположивото време	12 недели настава + 3 недели консултации со студенти		
15	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	
		16.2	Самостојни задачи	
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	100 бодови (30 бодови преку колоквиуми и 70 бодови преку завршен испит)	
	17.2.	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)		
	17.3.	Активност и учество	Бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оцена)	под 60 бодови	5(пет) (F)	
		60-67 бодови	6(шест) (E)	
		68-75 бодови	7(седум) (D)	
		76-83 бодови	8(осум) (C)	
		84-91 бодови	9(девет) (B)	
		92-100 бодови	10(десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и вежби и положени колоквиуми		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација од страна на студентите		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

		. .* М. Поленак-Аќимовска: *„Трите извори на старата грчка реторика"; Зборник во чест на Стеван Габер,* Правен факултет „Јустинијан Први" - Скопје. * М. Поленак-Аќимовска: *„Ars Rhetorica - потреба односно нужност"; Комуникологијата и другите науки - Зборник на трудови по повод 30 години студии по новинарство;* Правен факултет „Јустинијан Први", Скопје, 2004. * Ivan Ivanji: *Razgovori o veštini govorništva* (*Retorika*); IP Bratstvo-Jedinstvo; Novi Sad; 1953. * С. Поповиќ: *Говорништво у теорији и пракси;* НИРО „Књижевне новине", Београд, 1987. * T. M. Conley: *Rhetoric in the European Tradition;* Chicago and London,1990. * Група автори: *Filozofija i društvo V* (*Retorika I demokratija*); Institut za filozofiju i društveni teoriju - Univerzitet u Beogradu; Beograd, 1994. * Љ. Тадиќ: *Retorika - uvod u vestinu besednistva;* Издавачко предузече „Филип Вишниќ", Institut za filozofiju I drustvenu teoriju; Београд, 1995. * O. Reboul: *La rhetorique;* Sixieme edition; PUF, Paris, 1998. * L. Pernot: *La Rhetorique dans l'Antiquite;* Le livre de poche, France, 2000. (и од преводите на книгите од Владата)
	22.2.	Дополнителна литература * Ана Димишковска-Трајановска: *„Логичкиот статус на правното расудување: Постои ли специфична 'правна логика'?"; Годишен зборник на Филозофскиот факултет при УКИМ - Книга 60 (одделен отпечаток),* Скопје, 2007. * *Fundamentals of Legal Argumentation: A Survey of Theories.*

		* CD: *Јавно говорење*; USAID

Прилог 3.	**Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии**	
1.	Наслов на наставниот предмет	**Правна аргументација**
2.	Код	**/**
3.	Студиска програма	**Правни студии**
4.	Организатор на студиска програма (единица, односно институт, катедра, одел)	**Правен факултет „Јустинијан Први“,** **Институт за правно историски науки (Правна реторика и аргументација)**
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	**Трет циклус**
6.	Академска година / семестар	**прв семестар (изборен)**
7	Број на ЕКТС кредити	**6**
8	Наставник	**Проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска** **Проф. д-р Владо Бучковски** **Проф.д-р Гоце Наумовски** **Доц.д-р Есин Кранли Бајрам**
9	Предуслови за запишување на предметот	**/**
10	Цели на предметната програма (компетенции)	Значењето на правната аргументација произчегува од карактерот што таа го има како клучен елемент на дијалогот за прифатливоста на правните ставови. Во критичкиот дијалог, прифаќањето на правните гледишта е проверливо преку критичко сомневање изразено од спротивната страна или од поширока критичка публика. Целта на предметот е да воспостави дијалектички приод за правна

		дискусија преку која треба да се реши спорот на рационален на цел да се даде адекватна евалуација на правната аргументацја, предметот нуди низа теоретски моде реконструкција на правните аргументи, преку примена основни правила. Правната аргументација ја афирмира оправданоста на о од правен карактер врз формални, материјални и процедурални Таа опфаќа и хеуристички алатки за анализи и дискусија
11	Содржина на предметната програма	***I недела: Истражување во правната аргументација*** **2-ра недела: Приоди на правната аргументација** **3-та недела: Теми на истражување во правната аргументација** **4-та недела: Логички приод** **5-та недела: Аргументациониот модел на Тулмин** **6-та недела: Перелманова теорија на аргументација** **7-ма недела : Теорија на комуникациска рационалн Хабермас** **8-ма недела: Теорија на оправданост на правните од на Меккормик** **9-та недела: Процедурална теорија на правната аргументација на Алекси** **10-та недела: Теорија на правните интерпретации на ААрнио**
12	Методи на учење	Во рамките на предметот *Правна аргументац* користат различни комбинации на техники на работа, меѓу кои се вклучени: - воведни излагања на предавачот (опшшти насоки конкретната тема - интерактивни дискусии со активно партиципирање на студентите; - истражувачки проекти (индивидуални или групни)

		дискусија преку која треба да се реши спорот на рационален начин. Со цел да се даде адекватна евалуација на правната аргументацја, предметот нуди низа теоретски модели за реконструкција на правните аргументи, преку примена на основни правила. Правната аргументација ја афирмира оправданоста на одлуките од правен карактер врз формални, материјални и процедурални основи. Таа опфаќа и хеуристички алатки за анализи и дискусија.
11	Содржина на предметната програма	***I недела: Истражување во правната аргументација*** **2-ра недела: Приоди на правната аргументација** **3-та недела: Теми на истражување во правната аргументација** **4-та недела: Логички приод** **5-та недела: Аргументациониот модел на Тулмин** **6-та недела: Перелманова теорија на аргументација** **7-ма недела : Теорија на комуникациска рационалност на Хабермас** **8-ма недела: Теорија на оправданост на правните одлуки на Меккормик** **9-та недела: Процедурална теорија на правната аргументација на Алекси** **10-та недела: Теорија на правните интерпретации на ААрнио**
12	Методи на учење	Во рамките на предметот *Правна аргументација* се користат различни комбинации на техники на работа, меѓу кои се вклучени: - воведни излагања на предавачот (опшшти насоки за конкретната тема - интерактивни дискусии со активно партиципирање на студентите; - истражувачки проекти (индивидуални или групни) кои

		включуваат подробно разработување на одредени тематски целини, во или вон материјата - изработка и одбрана на есеи т.е. семинарски трудови; - делење на потребни материјали за вежби (вклучително: презентации, теми за есеи; теми за семинарски работи; распоред за предавања и вежби; список на литература со потребните библиографски податоци; хрестоматија на корисни информации; листа на светски универзитети кои имаат компатибилни курикулуми и сл.)			
13	Вкупен расположив фонд на време	15 недели			
14	Распределба на расположивото време	12 недели настава + 3 недели консултации со студенти			
15	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава		
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа		
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		
		16.2	Самостојни задачи		
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	100 бодови (30 бодови преку колоквиуми и 70 бодови преку завршен испит)		
	17.2.	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)			
	17.3.	Активност и учество	Бодови		
18	Критериуми за оценување (бодови / оцена)	под 60 бодови	5(пет) (F)		
		60-67 бодови	6(шест) (E)		
		68-75 бодови	7(седум) (D)		

		76-83 бодови	8(осум) (C)
		84-91 бодови	9(девет) (B)
		92-100 бодови	10(десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и вежби и положени колоквиуми	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација од страна на студентите	
22.	Литература		
	22.1.	Задолжителна литература . Aarnio, A. (1977). On legal reasoning. Turku: Turun Yliopisto. 2. Aarnio, A. (1987). The rational as reasonable: A treatise on legal justification. Dordrecht, Holland: Reidel. Alexy, R. (1989). A theory of legal argumentation: The theory of rational discourse as theory of legal justification (R. Adler & N. MacCormick, Trans.). Oxford: Clarendon Press. (Original German edition copyright 1978) . Aarnio, A., Alexy, R. & Peczenik, A. (1981). The foundation of legal reasoning. Rechtstheorie 21,, 133-158, 257-279, 423-448. . Димишковска-Трајановска, А (2007): „Логичкиот статус на правното расудување: Постои ли специфична 'правна логика'?"; Годишен зборник на Филозофскиот факултет при УКИМ - Книга 60 (одделен отпечаток), Скопје. . Plug, H.J. (1994). 'Reconstructing complex argumentation in judicial decisions'. In: F.H. van Eemeren and R. Grootendorst (eds.), Studies in pragma-dialectics. Amsterdam: Sic Sat, p. 246-255.	

		(и од преводите на книгите од Владата)
	22.2.	Дополнителна литература Eemeren, F.H. van, R. Grootendorst (1992). Argumentation, communication, and fallacies. A pragma-dialectical perspective. Hillsdale NJ: Erlbaum. Feteris, E.T. (1990). 'Conditions and rules for rational discussion in a legal process: A pragma-dialectical perspective'. Argumentation and Advocacy. Journal of the American Forensic Association. Vol. 26, No. 3, p. 108-117. 9. Feteris, E.T. (1993). 'Rationality in legal discussions: A pragma-dialectical perspective'. Informal Logic, Vol. XV, No. 3, p. 179-188. 10. Kloosterhuis, H. (1994). 'Analysing analogy argumentation in judicial decisions'. In: F.H. van Eemeren and R. Grootendorst (eds.), Studies in pragma-dialectics. Amsterdam: Sic Sat, p. 238-246. Peczenik, A. (1983). The basis of legal justification. Lund. . Peczenik, A. (1989). On law and reason. Dordrecht etc.: Kluwer.

Прилог 3.	**Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии**	
1.	Наслов на наставниот предмет	**Психологија на правото**
2.	Код	/
3.	Студиска програма	**Правни студии**
4.	Организатор на студиска програма (единица, односно институт, катедра, одел)	**Правен факултет „Јустинијан Први“,** **Институт за правно историски науки (Правна реторика и**

		аргументација)		
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	**Трет циклус**		
6.	Академска година / семестар	**прв семестар (изборен)**		
7	Број на ЕКТС кредити	**4 (прв семестар)+2 (втор семестар)**		
8	Наставник	**Наставник од УКИМ**		
9	Предуслови за запишување на предметот	/		
10	Цели на предметната програма (компетенции)			
11	Содржина на предметната програма	1.Емпириско и психолошко истражување на правото и правните институти 2.Однос меѓу психологијата на правото и форензичката психологија 3. Форензичка психологија 4.Психолошките аспекти на доказните средства 5. Психолгија на сведочењата 6. Правото и човечкото однесување 7. Психологијата и реториката 8. Policy makeing 9. Психологот како amicus curiae 10.Советување во судските процеси		
12	Методи на учење			
13	Вкупен расположив фонд на време	15 недели		
14	Распределба на расположивото време	12 недели настава + 3 недели консултации со студенти		
15	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари,	

			тимска работа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	
		16.2	Самостојни задачи	
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	100 бодови (30 бодови преку колоквиуми и 70 бодови преку завршен испит)	
	17.2.	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)		
	17.3.	Активност и учество	Бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оцена)	под 60 бодови	5(пет) (F)	
		60-67 бодови	6(шест) (E)	
		68-75 бодови	7(седум) (D)	
		76-83 бодови	8(осум) (C)	
		84-91 бодови	9(девет) (B)	
		92-100 бодови	10(десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и вежби и положени колоквиуми		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација од страна на студентите		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература *Encyclopedia of Psyhology and LAw(2 volume set) (Hardcover) Brian L.Cutler* *Psyhology and LAw:a critical introduction Andreas Karadis 3rd edition* *Forensic Psychology: Cristopher Cronin*		

		(и од преводите на книгите од Владата)
	22.2.	Дополнителна литература Identyfiying Ivan A Case study in Legal Psyhology (HArdcover) Research and teaching in legal psychology: An outline of british developments

Прилог 3.	**Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии**	
1.	Наслов на наставниот предмет	**Споредбена правна традиција I**
2.	Код	/
3.	Студиска програма	**Правни студии**
4.	Организатор на студиска програма (единица, односно институт, катедра, одел)	**Правен факултет „Јустинијан Први“,** **Институт за правно историски науки (Правна реторика и аргументација)**
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	**Трет циклус**
6.	Академска година / семестар	**Втор семестар**
7	Број на ЕКТС кредити	**6**
8	Наставник	**Проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска** **Проф. д-р Владо Бучковски** **Проф.д-р Гоце Наумовски** **Доц.д-р Есин Кранли Бајрам**
9	Предуслови за запишување на предметот	/
10	Цели на предметната програма (компетенции)	Овој предмет за своја содржина ги има историскиот развој на различните правни системи кои постојат денес во светот, при што става акцент на најзначајните правни системи. *Цели на наставата:* Оспособување на студентите на третиот циклус на студии за стекнувања продлабочени знаења од областа на споредбената правна

		историја, со цел стекнување на знаења да: - Од областа на историскиот развој и карактеристиките на големите правни системи кои што постојат денес во светот.
11	Содржина на предметната програма	1. Вовед во компаративното право 2. Англосаксонски правен систем Велика Британија 3. Англосаксонски правен систем САД 4. Европско-континентален систем-општи карактеристики 5. Француски правен систем 6. Германски правен систем 7. Скандинавски правен систем 8. Европско-континентален систем анализа на извори 1 9. Европско-континентален систем анализа на извори 2 10.Европско право:меѓународно право или нов правен систем?
12	Методи на учење	Во предавањата ќе се користат различни техники на работа, индивидуални и групни презентации од студентите и заеднички дискусии. Предавањата се осмислени како интерактивни, а се очекува и ангажираност на студентите од аспект на истражување на одредени теми од материјалот кои можат да бидат презентирани во договор со предметниот професор. Задачите за секоја наредна недела ќе бидат однапред договарани со цел студентите да имаат доволно време да се подготват. Од студентите се очекува да развијат истражувачки и аналитички вештини, но и да аплицираат презентерски вештини на час. Во поглед на задолжителната литература, студентите ќе добијат подготвена хрестоматија во која ќе бидат точно определни страниците за секоја недела, кои студентите задолжително мораат да ги прочитаат.
13	Вкупен расположив фонд на време	15 недели

14	Распределба на расположивото време	12 недели настава + 3 недели консултации со студенти		
15	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	
		16.2	Самостојни задачи	
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	100 бодови (30 бодови преку колоквиуми и 70 бодови преку завршен испит)	
	17.2.	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)		
	17.3.	Активност и учество	Бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оцена)	под 60 бодови	5(пет) (F)	
		60-67 бодови	6(шест) (E)	
		68-75 бодови	7(седум) (D)	
		76-83 бодови	8(осум) (C)	
		84-91 бодови	9(девет) (B)	
		92-100 бодови	10(десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и вежби и положени колоквиуми		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација од страна на студентите		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература 1. Legal Traditions of the World: Sustainable Diversity in Law, H. Patrick Glenn 2. -The Civil Law Tradition, 3rd Edition: An Introduction to the Legal Systems of		

		Europe and Latin America by John Merryman and Rogelio Perez-Perdomo 3. -Comparative Legal Traditions: Text, Materials and Cases on Western Law, (American Casebook Series) by Mary Ann Glendon; Paolo G. Carozza; Colin B. Picker 4. -The Common Law Tradition: A Collective Portrait of Five Legal Scholars by George Liebmann (и од преводите на книгите од Владата)
	22.2.	**Дополнителна литература**

лог 3. Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии

Наслов на наставниот предмет	**Реторика и правна аргументација**
Код	**/**
Студиска програма	**Правни студии**
Организатор на студиска програма (единица, односно институт, катедра, одел)	**Правен факултет „Јустинијан Први",** **Институт за правно историски науки (римско право)**
Степен (прв, втор, трет циклус)	**Трет циклус**
Академска година / семестар	**Втор семестар**
Број на ЕКТС кредити	**6**
Наставник	**Проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска** **Проф. д-р Владо Бучковски** **Проф.д-р Гоце Наумовски** **Доц.д-р Есин Кранли Бајрам**
Предуслови за запишување на предметот	**/**
Цели на предметната програма (компетенции)	Во рамките на предметот *Реторика и правна аргументација* студентите, преку креативни предавања и практични вежби, поподробно се запознаваат со основни поими на реториката, со посебен осврт на т.н. судско

		говорништво. Овој предмет во својата структуираност опфаќа повеќе тематски целини, тргнувајќи од поимот, видовите и значењето на реториката како вештина на доброто говорење; понатаму историски преглед на развитокот на беседништвото (антично - Стар Исток, Елада и Рим, средновековно - христијанско и нововековно - револуционерно). Во рамките на општата реторика се изучуваат основните категории: говорник (моќ на владеење со себе); аудиториум; говор - структура и организација (dispositio, elocutio и actio), обвинителна и одбранбена тактика на презентирање, потоа, начини на побивање и вкрстено испрашување; стил на говорникот (артикулација, дикција, модулација); вербална и невербална комуникација. Во рамките на посебната реторика се изучуваат видовите говорништво (политичко/делиберативно, судско/форензично и пригодно/ епидеиктично); видови дебата како аргументирана расправа со спротивни мислења (карл порер, полиси, парламентарна, јавна); познати говорници и нивни говори, како и одредени современи прашања во однос на медиумите. Во рамките на овој предмет студентите вежбаат говорење (одбрани познати историски говори, сопствени подготвени говори - на слободна или зададена тема или, пак, т.н. импровизирани говори - без подготовка).	
11	Содржина на предметната програма	***I недела: Поим, поделба и значење на реториката*** **2-ра недела: Историја на беседништвото (преглед)** **3-та недела: Говорник и аудиториум** **4-та недела: Вербална и невербална комуникација** **5-та недела: Говор(Беседа)** **6-та недела: Судско говорништво(форензично беседништво)** **7-ма недела : Политичко говорништво (делиберативно беседништво)** **8-ма недела: Пригодно говорништво (епидеиктичко беседништво)** **9-та недела: Дебата** **10-та недела: Предизвиците на новите мас-медиуми**	
12	Методи на учење	Во рамките на предметот *Реторика и правна аргументација* се користат различни комбинации на техники на	

		работа, меѓу кои се вклучени: - воведни излагања на предавачот (опшшти насоки за конкретната тема - интерактивни дискусии со активно партиципирање на студентите; - истражувачки проекти (индивидуални или групни) кои вклучуваат поподробно разработување на одредени тематски целини, во или вон материјата - изработка и одбрана на есеи т.е. семинарски трудови; - делење на потребни материјали за вежби (вклучително: презентации, теми за есеи; теми за семинарски работи; распоред за предавања и вежби; список на литература со потребните библиографски податоци; хрестоматија на корисни информации; листа на светски универзитети кои имаат компатибилни курикулуми и сл.)		
13	Вкупен расположив фонд на време	15 недели		
14	Распределба на расположивото време	12 недели настава + 3 недели консултации со студенти		
15	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	
		16.2	Самостојни задачи	
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	100 бодови (30 бодови преку колоквиуми и 70 бодови преку завршен испит)	
	17.2.	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)		

	17.3.	Активност и учество	Бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оцена)	под 60 бодови	5(пет)	(F)
		60-67 бодови	6(шест)	(E)
		68-75 бодови	7(седум)	(D)
		76-83 бодови	8(осум)	(C)
		84-91 бодови	9(девет)	(B)
		92-100 бодови	10(десет)	(A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и вежби и положени колоквиуми		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација од страна на студентите		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература * Обрад Станојевић и Сима Аврамовић: *Ars rhetorica - Вештина беседништва;* ЈП „Службени лист СРЈ", Београд, 2002. * М. Поленак-Аќимовска: *„Трите извори на старата грчка реторика"; Зборник во чест на Стеван Габер,* Правен факултет „Јустинијан Први" - Скопје. * М. Поленак-Аќимовска: *„Ars Rhetorica - потреба односно нужност"; Комуникологијата и другите науки - Зборник на трудови по повод 30 години студии по новинарство;* Правен факултет „Јустинијан Први", Скопје, 2004. * М. Поленак-Аќимовска: *„Судската реторика и правната аргументација - важна карика во едукацијата на правниците";* Colloque Norme, valeur et rationalite, Филозофски факултет при УКИМ, Скопје, 2008. * Ivan Ivanji: *Razgovori o veštini govorništva* (*Retorika*); IP Bratstvo-Jedinstvo; Novi Sad; 1953. * С. Поповиќ: *Говорништво у теорији и пракси;* НИРО „Књижевне новине", Београд,		

	1987. * T. M. Conley: *Rhetoric in the European Tradition;* Chicago and London,1990. . (и од преводите на книгите од Владата)
22.2.	Дополнителна литература * Група автори: *Filozofija i društvo V* (*Retorika I demokratija*); Institut za filozofiju i društveni teoriju - Univerzitet u Beogradu; Beograd, 1994. * Љ. Тадиќ: *Retorika - uvod u vestinu besednistva;* Издавачко предузече „Филип Вишниќ", Institut za filozofiju I drustvenu teoriju; Београд, 1995. * O. Reboul: *La rhetorique;* Sixieme edition; PUF, Paris, 1998. * L. Pernot: *La Rhetorique dans l'Antiquite;* Le livre de poche, France, 2000. *Ана Димишковска-Трајановска: *„Логичкиот статус на правното расудување: Постои ли специфична 'правна логика'?"; Годишен зборник на Филозофскиот факултет при УКИМ - Книга 60 (одделен отпечаток),* Скопје, 2007. * *Fundamentals of Legal Argumentation: A Survey of Theories*

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Универзитет "Св. Кирил и Методиј"
Правен факултет "Јустинијан Први"
Бр. 09-16/13/2
05 10 2017 год.
СКОПЈЕ

ИЗЈАВА

ИЗЈАВУВАМ ДЕКА СУМ СОГЛАСЕН да учествувам во изведување на наставата на студиската програма на **ПРАВНИ НАУКИ (потпрограма римско право)** на предметите:

1. Теорија на реториката
2. Психологија на правото
3. Правна аргументација
4. Реторика и правна аргументација
5. Споредбена правна традиција

Проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска, с.р.

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Универзитет "Св. Кирил и Методиј"
Правен факултет "Јустинијан Први"
Бр. 09-16/7/2
05.10. 2017 год.
СКОПЈЕ

И З Ј А В А

ИЗЈАВУВАМ ДЕКА СУМ СОГЛАСЕН да учествувам во изведување на наставата на студиската програма на **ПРАВНИ НАУКИ (потпрограма римско право)** на предметите:

1. Теорија на реториката
2. Психологија на правото
3. Правна аргументација
4. Реторика и правна аргументација
5. Споредбена правна традиција

Проф. д-р Владо Бучковски

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Универзитет "Св. Кирил и Методиј"
Правен факултет "Јустинијан Први"
Бр. 09-16/5/2
05.10. 2017 год.
СКОПЈЕ

ИЗЈАВА

ИЗЈАВУВАМ ДЕКА СУМ СОГЛАСЕН да учествувам во изведување на наставата на студиската програма на **ПРАВНИ НАУКИ (потпрограма правна реторика и аргументација)** на предметите:

1. Теорија на реториката
2. Психологија на правото
3. Правна аргументација
4. Реторика и правна аргументација
5. Споредбена правна традиција

Проф. д-р Гоце Наумовски

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Универзитет "Св. Кирил и Методиј"
Правен факултет "Јустинијан Први"
Бр. 09-16/24
05 10 2017 год.
СКОПЈЕ

И З Ј А В А

ИЗЈАВУВАМ ДЕКА СУМ СОГЛАСЕН да учествувам во изведување на наставата на студиската програма на **ПРАВНИ НАУКИ (потпрограма римско право)** на предметите:

1. Теорија на реториката
2. Психологија на правото
3. Правна аргументација
4. Реторика и правна аргументација
5. Споредбена правна традиција

Доц. д-р Есин Кранли Бајрам с.р.